

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΙΩ. ΖΕΠΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΙΩ. ΖΕΠΟΣ (1908 - 1985)

Τὴν 18η Μαΐου 1985 ἡ ἐλληνικὴ νομικὴ ἐπιστῆμη, μὲ τὸ θάνατο τοῦ Παναγιώτη Ζέπου, ἐθρήνησε τὴν ἀπώλεια μιᾶς ἐξέχουσας ἐπιστημονικῆς μορφῆς μὲ δεσπόζουσα θέση στὸν πνευματικὸ χῶρο τῆς Ἑλλάδος.

Σεμνὸς ἐρευνητὴς καὶ διδάσκαλος, ὁ ἐκλιπὼν, διακρινόμενος γιὰ τὸ ἀνεπιτήδευτο τῶν τρόπων καὶ τὴν καλωσύνη του, γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ 1908 καὶ ἔλαβε κατὰ τὰ ἔτη 1928 καὶ 1929 ἀντιστοίχως τὰ πτυχία τῆς Νομικῆς Σχολῆς καὶ τῆς Σχολῆς Πολιτικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀμφοτέρω μετὰ τὸ βαθμὸ «ἄριστα». Τὸ 1931, σὲ ἡλικία μόλις 23 ἐτῶν, ἀναγορεύεται διδάκτωρ τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου μὲ τὸ βαθμὸ «ἄριστα», τῆς διατριβῆς του («ἰδιοκτησία κατ' ὁρόφους») τιμηθείσης καὶ διὰ τοῦ Ραλλεῖου βραβείου. Τὸ 1931, ὕστερα ἀπὸ βραχύμηνη παραμονὴ στὸ Βουκουρέστι ὅπου μελετᾷ χειρογράφους κώδικας φαναριωτῶν ἡγεμόνων, καταλήγει στὴ Γερμανία, ἀκολουθώντας τὴ δημιουργηθεῖσα στοὺς Ἕλληνες ἀστικολόγους παράδοση.

Εἰδικώτερα στὸ Βερολῖνο συμπληρώνει ἐπὶ διετία τὶς σπουδές του, παρακολουθῶν τὰς παραδόσεις καὶ μετέχων φροντιστηρίων καὶ σεμιναρίων διασῆμων τότε καθηγητῶν τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου.

Μὲ τὴν ἐπιστροφή του στὴν Ἑλλάδα, τὸ 1933, ραγδαία ὑπῆρξε ἡ πανεπιστημιακὴ του σταδιοδρομία, ἀνάλογη πρὸς τὶς ἐκτεταμένες γνώσεις του καὶ τὴν ἀνεξάντλητη δραστηριότητά του.

Τὸ 1934 ἐκλέγεται ὑφηγητὴς τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, τὸ 1939 ἐπικουρικὸς καθηγητὴς, τὸ 1940 τακτικὸς καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης καὶ τὸ 1953 τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, διατελέσας καὶ Κοσμήτωρ τῶν Νομικῶν Σχολῶν τῶν δύο αὐτῶν Πανεπιστημίων τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ Παναγιώτη Ζέπου εἶναι ἐξαιρετικὰ μεγάλο, δεδομένου ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ του ἀπόδοση δὲν ἐγνώριζε ὅρια ἡλικίας. Τὰ πολυπληθῆ δημοσιεύματά του¹, τὰ ὁποῖα διακρίνει σαφὴν διατυπώσεως, γλαφυρότης ὕφους

1. Πλήρης κατάλογος αὐτῶν δημοσιεύεται στίς ἐπόμενες σελίδες ἀπὸ τὴ Διευθύντρια τοῦ Κέντρου Ἑρεῦνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου, κυρία Ἀναστασία Σιφωνιοῦ-Καράπα.

καὶ ὁξύτης παρατηρήσεων, δὲν περιορίζονται στὸ ἰσχύον Ἀστικὸ δίκαιο. Ἐπεκτείνονται μὲ μεγάλη ἐπιτυχία καὶ εἰς ἄλλους τομεῖς τοῦ Δικαίου, ἀποτελοῦντα μαρτύρια τῆς ζωτικότητος, τῆς πνευματικῆς διαυγείας καὶ τοῦ εὐρέος ἐπιστημονικοῦ φάσματος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου μὲ πλήρη ἄνεση ἐκινεῖτο ὁ συγγραφεύς. Ἔτσι παραλλήλως μὲ τὸν σημαντικώτατο ἀριθμὸ αὐτοτελῶν πραγματειῶν, σωρεία εἰδικῶν μελετῶν ποὺ περιστρέφονται στὸ συγκριτικὸ δίκαιο καὶ στὴν ἱστορία τοῦ δικαίου, ὅπως καὶ ἄφθονες γνωμοδοτήσεις, σχόλια σὲ δικαστικὰ ἀποφάσεις κ.λπ., κοσμοῦν τὶς στῆλες ἡμεδαπῶν καὶ ξένων περιοδικῶν.

Ἰδιαιτέρας ὅμως ἀξίας εἶναι οἱ μελέτες τοῦ οἱ ἀναφερόμενες στὴν ἱστορία τοῦ δικαίου. Γιατὶ σ' αὐτὲς ἀποκαλύπτεται ὅχι μόνον σπανίζουσα εὐρυμάθεια, ἀλλὰ καὶ ὁ δεινὸς ἱστορικὸς καὶ ἱστοριοδίφης συγγραφεύς.

Ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν πολυτίμων αὐτῶν μελετῶν ἀξίζει εἰδικῶς νὰ μνημονευθῇ ἡ περὶ τοῦ Συνταγματίου τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντη πραγματεία. Στὴ μελέτη αὕτη, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα συστηματικῆς ἐργασίας στὸ σπουδαιότατο αὐτὸ νομοθέτημα τῆς φαναριωτικῆς περιόδου, ὁ συγγραφεύς ἐπιτυγχάνει ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐλληνικότητα τῆς καταγωγῆς τῶν κατ' ἰδίαν διατάξεων τοῦ κώδικος τούτου.

Ὁ ἐπιβλητικὸς ἐπιστημονικὸς ὀπλισμὸς τοῦ Παναγιώτη Ζέπου, ἡ γλωσσομάθειά του καὶ ὁ εὐρύτατος ὀρίζων ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκινεῖτο τοῦ προσέδωσαν ἀκτινοβολία, τὸ δὲ ἔργο του ἔτυχε γενικῆς ἀναγνωρίσεως τόσο στὸν ἐλληνικὸ ὅσο καὶ στὸ διεθνῇ ἐπιστημονικὸ χῶρο. Αὐτὸ ὑποδηλοῦν οἱ πολλαπλὲς τιμὲς οἱ ὁποῖες κατὰ καιροὺς τοῦ ἀπενεμήθησαν. Ἐπειδὴ ἀκολουθεῖ λεπτομερὲς κατάλογος, ἀναφέρονται ἐνδεικτικὰ μόνον μερικὲς ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες. Διετέλεσε τακτικὸ μέλος καὶ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐπίσης Πρόεδρος τοῦ Κέντρου Ἑρεῦνης τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου, τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου Δελφῶν, τῆς Association Internationale des Études du Sud-Est Européen, τῆς Ἑταιρείας Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν, πολλῶν Διεθνῶν Ἐπιτροπῶν καὶ Συνεδρίων ἢ καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος σὲ αὐτά. Μέλος ἢ ἐταῖρος ξένων Ἀκαδημιῶν, Ἰνστιτούτων, Ἑταιρειῶν κ.λπ., Διευθυντὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Διεθνούς καὶ Ἀλλοδαποῦ Δικαίου καὶ νομικῶν περιοδικῶν. Τέλος διετέλεσε δύο φορές Ὑπουργὸς καὶ Γενικὸς Γραμματεὺς ὑπουργείων.

Ὅσοι ἐγνώρισαν τὸν Παναγιώτη Ζέπο, περισσότερο δὲ ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν τὸ προνόμιο νὰ εὐρίσκονται σὲ στενὴ συνεργασία μὲ τὸν ἄνθρωπο, ποὺ ἡ προσωπικότητά του ἦταν συνυφασμένη μὲ τὴν ζωντάνια, τὸν δυναμισμό καὶ τὴν ἀπέραντη καλωσύνη, θὰ διατηροῦν πάντοτε εὐλαβικὴ τὴν ἀνάμνησή του.

MENEΛΑΟΣ ΑΑ. ΤΟΥΡΤΟΓΛΟΥ